

Конкуренцію фейлетону як «викривальному» жанру в наш час починають складати різноманітні гумористичні шоу, у яких автори й актори можуть прямо критикувати як окремих особистостей (політиків, чиновників тощо), так і певні явища й події. Певним чином популярність фейлетону знижують і соціальні мережі. Можна не особливо перейматися художністю тексту, а напрояму написати якийсь сатирично-критичний пост і отримати жаданий соціальний ефект.

Наприкінці зазначимо, що жанр фейлетону дещо змінюється, трансформується під нові характеристики ЗМІ та соціальні умови, але все ж таки ще має помітний потенціал.

БІБЛОГРАФІЯ

1. Галан Ярослав. Твори у чотирьох томах / Я.Галан. – Т.4. Памфлети, фейлетони, нариси, статті. – Київ: «Наукова думка» 1980. – 847 с.
2. Капелюшний А. Сатиричний журнал «Червоний перець» / Анатолій Капелюшний. – Львів, 1986. – 144 с.
3. Лесин В.М., Пулинець О.С. Словник літературознавчих термінів. Видання друге / В.Лесин, О.Пулинець. – Київ, Радянська школа, 1965. – 432 с.
4. Павлів Володимир. Журналістський фейлетон у інтернеті: можливості та загрози // теле- та радіожурналістика. – 2013. Випуск 12. – С. 161-165.
5. Павлів Володимир. Журналістський фейлетон і професійна етика // теле- та радіожурналістика. – 2015. Випуск 14. – С. 77-81.
6. Почапська Світлана. Фейлетон як провідний жанр сатиричної публіцистики 1917–1921 рр. (за матеріалами газет Наддніпрянської України) // Українська мова і література в школі. – №6. – 2007. – С.42-44.
7. Сніцарчук Л.В. Українська сатирично-гумористична преса Галичини 20-30 рр. XX ст.: історико-функціональний аспект та інтерпретаційні особливості / Л.Сніцарчук. – Львів, 2001. – 240 с.
8. Шпилька Олес. І сміх і гірх за синім морем / О.Шпилька. – К.: Смолоскип, 2001. – 264 с.

REFERENCES

1. Halan, Yaroslav. (1980). Tvory u chotyrokh tomakh / T.4. Pamflety, feiletony, narysy, statyi. [Works in four volumes / Vol.4. Pamphlets, feuilletons, essays, articles]. Kyiv: «Naukova dumka».
2. Kapeliushnyi, A. (1986). Satyrychnyi zhurnal «Chervonyi perets» / [Satiric magazine “Red pepper”]Lviv.
3. Lesyn, V.M., Pulynets, O.S. (1965). Slovyk literaturoznavchyykh terminiv. Vydannia druhe. [Dictionary of literature terms. Second edition]. Kyiv, Radianska shkola.
4. Pavliv, V. (2013). Zhurnalistyskyi feileton u interneti: mozhlyvosti ta zahrozy // tele- ta radiozhurnalistyka. [Journalistic feuilleton in the Internet: properties and threats // tele- and radio- journalistics].
5. Pavliv, V. (2015). Zhurnalistyskyi feileton i profesiina etyka // tele- ta radiozhurnalistyka. – [Journalistic feuilleton and professional ethics // tele- and radio- journalistics].
6. Pochapska, S. (2007). Feileton yak providnyi zhanr satyrychnoi publitsystyky 1917–1921 rr. (za materialamy hazet Naddnyprianskoi Ukrainy) // Ukrainka mova i literatura v shkoli. [Feuilleton as a leading genre of satire publicist of 1917-1921 (by the materials from newspapers of Ukraine of Naddnyprianshchyna) // Ukrainian language and literature at school].
7. Snitsarchuk, L.V. (2001). Ukrainka satyrychno-humorystychna presa Halychyny 20-30 pp. XX st.: istoryko-funktsionalnyi aspekt ta interpretatsiini osoblyvosti. [Ukrainian satiric-humoristic press of Halychyna in 20s-30s of the XXth century: historic-functional aspect and interpretational specific features]. Lviv.
8. Shpylka, O. (2001). I smikh i hrikh za synim morem [Laughter and sadness across the blue sea]. Kyiv: Smoloskyp.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Олег Семенюк – доктор філологічних наук, професор, ректор Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: вплив соціальних факторів на мову, лінгвістика тексту, мовна комунікація.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Oleg Semeniuk – Doctor of Sciences (Philology), Professor, President of Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University.

Sphere of scientific interests: the impact of social factors on language, text linguistics, linguistic communication.

УДК 811. 111. 81'42

КОМУНІКАТИВНІ СТРАТЕГІЇ АВТОРСЬКИХ ВІДСТУПІВ В АНГЛОМОВНОМУ ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ

Ірина АРХІПОВА (Бахмут, Україна)

e-mail: nahemaa@ukr.net

АРХІПОВА Ірина. КОМУНІКАТИВНІ СТРАТЕГІЇ АВТОРСЬКОГО ВІДСТУПУ В АНГЛОМОВНОМУ ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ

Стаття присвячена виявленню комунікативно-прагматичних характеристик авторського відступу в англомовних художніх прозових текстах ХІХ-ХХ ст., а саме виявленню комунікативних стратегій, що реалізуються ними в художньому тексті. Комунікативна стратегія реалізується сукупністю комунікативних тактик, які є певними мовленнєвими діями,

спрямованими на реалізацію комунікативної стратегії. На основі лінгвопрагматичного підходу визначено комунікативні стратегії (апелятивну, директивну, сугестивну, регулятивну) реалізації інтенції адресанта.

Ключові слова: авторський відступ, комунікативні стратегії, інтенція адресанта, контекст.

ARKHIPOVA Irina. COMMUNICATIVE STRATEGIES OF AUTHOR'S DIGRESSION IN THE ENGLISH PROSE

To ensure the coherence of literary text a significant role belongs to the different types of text insertions focusing the reader's attention on the necessary information and contributing to the expressiveness, emotional and aesthetic effect. Topicality of the given work is determined by its correspondence to the general direction of the modern linguistic studies from the theory of composition of the literary text to establish linguistic and pragmatic properties of the composition-and-plot, composition-and-structural as well as composition-and-semantic units of the text. The article focuses on revealing pragmatic properties of author's digression in English literary prose. The research has been made on the basis of English literary prose of the XIX-XX centuries. Author's digression is determined as an autosemantic compositional unit of literary text, which ensures semantic relationship of different elements of the text, performs emotional and esthetic, phatic and cognitive functions, and is considered to be explicit means in defining the author's and reader's images. Communicative strategies and tactics are a relatively new object of linguistic research compared with the language, text and even discourse thus the communicative strategies are increasingly becoming the subject of linguistic research. Still, at present there are no generally accepted definitions of the aforesaid concepts; their clear distinction and classification are lacking. In this article a communicative strategy is implemented by a set of communicative tactics, which are specific speech actions, focused on realisation of a communicative strategy. From the position of the linguopragmatic approach, the communicative strategies (appealing, prescriptive, suggestive, regulatory) of the addresser's intentions are defined.

Keywords: author's digression, communicative strategies, intention of the addressee, context.

Дослідження комунікативних стратегій у цілому, а також комунікативних стратегій авторських відступів і лінгвістичних особливостей їх реалізації зокрема, відповідає актуальним потребам сучасної лінгвістики.

Об'єктом роботи виступають авторські відступи в англійських художніх прозових текстах XIX-XX століть. Матеріалом дослідження слугували англійські художні прозові тексти XIX-XX століть. Авторський відступ визначено як автосемантичну композиційно-смыслову одиницю художнього тексту, що забезпечує смыслову зв'язність тексту, виконує емотивно-естетичну, фатичну, когнітивну функції і у такий спосіб виступає експліцитним засобом визначення образу автора в тексті.

Комунікативні стратегії, як сукупності цілеспрямованих дій у моделі породження і розуміння мовлення, можуть бути різними за своєю природою: Т. А. ван Дейк [5] виділяє пропозиційні стратегії, стратегії локальної когеренції (зв'язність), продукційні стратегії, макростратегії, іншими дослідниками розглядаються схематичні, сценарні стратегії, стилістичні і розмовні стратегії [6; 10].

Услід за І. Н. Борисовою під комунікативною стратегією розуміємо "спосіб організації мовленнєвої поведінки відповідно до задуму, інтенції комуніканта. У широкому сенсі комунікативна стратегія є над завданням мовлення, що диктується практичними мовця" [2, с. 110]. Комунікативна стратегія реалізується сукупністю комунікативних тактик, які є певними мовленнєвими діями, спрямованими на реалізацію комунікативної стратегії.

Проаналізувавши авторські відступи, ми виділили наступні комунікативні стратегії, що реалізуються ними в художньому тексті: регулятивну, директивну, апелятивну, сугестивну.

Регулятивна стратегія тексту є однією з видів мовної стратегії, яка визначається як "комплекс мовленнєвих дій, спрямованих на досягнення комунікативної мети". Своєрідність регулятивної стратегії полягає у тому, що вона відображає поетапний процес регулювання пізнавальної діяльності адресата засобами тексту з метою ефективного спілкування з адресатом. Як відзначає Н.С. Болотнова, регулятивна стратегія тексту тісно пов'язана з його комунікативною стратегією, будучи її складовою, засобом, що дає ключ до усвідомлення авторського задуму, його цілей і мотивів [1, с. 164]. Через регулятивну стратегію тексту і відбувається залучення адресата до світогляду автора.

Директивна стратегія актуалізується у мовленнєвих актах типу директива (заклик до адресата зробити щось / не робити чогось).

Під сугестією тексту розуміємо таку якість тексту, за наявності якої текст може чинити вплив на реципієнта, тобто впливати на об'єкт.

Основна мета адресанта при реалізації апелятивної стратегії – виразити свої почуття, емоції, оцінки, комунікативні інтенції, переваги, настрої відносно мовних проявів адресата і комунікативної ситуації в цілому.

Так, наприклад, у наведеному фрагменті з роману С. Моема "Вістря бритви" підкреслений текст є конвергентним авторським відступом, виступає філософським міркуванням з теми батьки – діти:

"I used to listen to the monks repeating the Lord's Prayer; I wondered how they could continue to pray without misgiving to their heavenly father to give them their daily bread.) Do children beseech their earthly father to give them sustenance? They expect him to do it, they neither fell nor need to feel gratitude to him for doing it, and we have only blame for a man who brings children into a world that he can not or won't provide for..." [9, с. 257].

Адресант застосовує різні комунікативні стратегії: у першому реченні – апелятивну, в другому – сугестивну. Так, у першому висловлюванні авторського відступу він апелює до адресата з питальним реченням в очікуванні отримати "так / ні" відповідь, а у другому – застосовує сугестивну стратегію емоційного впливу на читача, яка реалізується складносурядним реченням, ускладненим паралельними синтаксичними конструкціями із складною інфінітивною структурою. Адресант несподівано з'являється свідомою, досвідченою, глибоко переконаною в тому, про що йде мова, особистістю. Іntenцією автора виступає бажання дати адресатові знання про світ, передати йому свій життєвий досвід.

Теорія комунікативних стратегій вписується у загальну теорію художньої комунікації, оскільки спирається на такий актуальний напрям сучасної лінгвістики, як теорія мовної особистості. Вивчення конкретних комунікативних стратегій у художньому тексті немислиме без звернення до мовної особистості автора, що їх використовує. Аналіз комунікативних стратегій дає можливість виявити специфіку взаємозалежності акту їхнього вибору і процесу реалізації від індивідуальних особливостей мовної особистості автора, який є представником певного літературного напрямку.

Слід розрізняти такі поняття, як "автор-творець" і "автор-особистість". "Автор-особистість" – це конкретна реальна особа зі своєю біографією, власним характером, слабостями і достоїнствами. Образ "автора-творця" входить нарівні з образами персонажів у художню структуру твору. Про образ "автора-творця" доводиться говорити не лише тоді, коли оповідь ведеться "від автора", не лише тоді, коли образ автора виступає в різноманітних комбінаціях з образом оповідача і персонажами, але і тоді, коли автор прагне сховатися, зникнути, тобто коли оповідь ведеться від першої особи [4, с. 70].

Авторський відступ постійно фіксує подробиці світогляду, пріоритети автора, періодично вказуючи на переважаючі на цей момент вектори його розвитку. Він відображає ієрархію реальної значущості: найбільш реальне, важливе на цей момент і фіксується в авторському відступі. До референтів авторського відступу можна віднести: почуття, гроші, кар'єру, одяг, будинок, політичну ідеологію і релігійні переконання, керівну посаду, славу, дружбу, географічне положення. Ці пріоритети мають свою ієрархію. Зрозуміло, що автор не може ставитися з важливістю тільки до одного аспекту, він будує ієрархію своїх пріоритетів, наприклад, для автора жіночої статі це, в основному, кохання, сім'я, почуття і т. д., для автора чоловічої статі – кар'єра, робота, гроші, кохання, сім'я.

Мотиваційною основою авторського відступу виступають наступні чинники: 1) метафізичний аспект, який займає вищий рівень значущості для людини; 2) психологічний аспект – що стосується стереотипів, які включають все те, що відноситься до інтелекту; 3) біологічний аспект, стан здоров'я, тілесна чистота; 4) позиційний аспект, тобто особиста позиція в соціальному контексті.

Для правильної інтерпретації авторського відступу треба взяти до уваги той факт, що кожен авторський відступ є самостійним сюжетом, навіть якщо інтенціональність різних його відступів залишається незмінною.

Тема авторського відступу може переходити з контексту в контекст, може мінятися. Зміна, процес, становлення – це досвід реального для автора. Усе те, що з'являється у відступі, – символи його індивідуалізації – покажчики реального і усіх його змін.

Говорячи про такі поняття, як "образ автора", "точка зору" і "інтенція автора", ми приходимо до висновку, що між ними встановлюються ієрархічні стосунки: формування ідеї певного твору зумовлене точкою зору, що представляє образ автора. Точка зору автора, яка міняється у зв'язку з життєвими обставинами, впливає на образ автора і його інтенцію, призводить до його еволюції, що обов'язково відображається у композиційно-мовній матерії твору. Одна точка зору цього автора може сформулювати і формує ряд концептів, кожен з яких локалізується в окремому, своєму, тексті.

Потік мовної свідомості, відбиваний у тексті художнього твору, має певну ідеологічну спрямованість. Це те, що турбує автора, що він хоче сказати і як він це робить, а отже, і те, як він сам проявляється у своїй творчості. Художній текст – віддзеркалення особистості самого автора, його світогляду, творчого методу і мови. Правильно зрозуміти специфіку і суть потоку свідомості автора – означає підібрати потрібні "ключі" до аналізу його твору, сфокусувати в головному усі складові і рівні тексту. Об'єкт і суб'єкт зображення в художньому творі тісно пов'язані.

Особливий інтерес представляє те, що авторські відступи дозволяють встановити авторську інтенцію в описуваних подіях, представити авторське бачення дійсності і прочитати авторську індивідуальність. Авторські відступи передають фонові знання автора про типові для цього випадку моделі поведінки, про типові реакції, емоції. Авторські відступи – це голос автора в творі, тобто відступам властива здатність передавати адресатові авторську позицію, його комунікативний намір, його інтенції.

Динамічні стереотипи, за твердженням О.С. Кубрякової, склалися в мозку людини у міру того, як він опанував мову, тут відіграють свою визначальну роль. Це і робить мовлення людини дуже близьким до автоматичного у цілій низці відношень. Зберігаються такі стереотипи в пам'яті людини, у її внутрішньому лексиконі. У внутрішньому лексиконі зберігаються не лише слова, але і визначені, вироблені за час існування цієї мови синтаксичні схеми, тобто абстрактні зразки його в тексті і в певних реченнях [3, с. 31]. Іншими словами, це ієрархічно впорядковані репрезентації певних стандартних ситуацій дійсності. Вважається, що в довгостроковій пам'яті людини зберігається великий набір різноманітних фреймів, які актуалізуються під час виникнення нових сцен.

Так, зауваження і авторські відступи автора-чоловіка в одній і тій же ситуації або в одному і тому ж контексті ніколи не будуть ідентичні авторським відступам автора-жінки, автор зрілого віку вживає інші відступи, засновані на його життєвому досвіді, на відміну від юного автора; відступи віруючого автора, відповідно відрізняються від відступів невіруючого і так далі.

Авторські відступи можуть передавати фонові знання автора про типові для певного випадку моделі поведінки, про типові реакції, емоції.

У фрагменті з роману Р. Кіплінга "Світло згасло" ми виділили авторський відступ узагально вального-уточнювального характеру. Його включення у текст сприяє перемиканню уваги адресата з конкретного, про що йдеться в оповіді, у яку включається авторський відступ, на абстрактне, таке, що відноситься до невизначеного об'єкта *a woman*:

"Now, thanks to a vicious little housemaid's folly, there was nothing to look for – not even the hope that he might some day take an abiding interest in the housemaid. Worst of all, he had been made to appear ridiculous in Maisie's eyes. A woman will forgive the man who has ruined her life's work so long as he gives her love: a man may forgive those who ruin the love of his life, but he will never forgive the destruction of his work.

"Tck--tck--tck", said Dick between his teeth, and then laughed softly. 'It's an omen, Bessie, and--a good many things considered, it serves me right for doing what I have done...' [8, с. 220].

У цьому відступі інтенцією автора є показати відмінності у ставленні до кохання чоловіка і жінки. Тут автор узагальнено висловлює свою думку про моральну поведінку представників різної статі (*a woman, a man*). Конвергентність створюють паралельні конструкції з підрядними означальними реченнями (*who has ruined her life's work, who ruin the love of his life*). Виступаючи філософом-мислителем у цій ситуації, адресант розраховує на те, що його думка незаперечна в цьому питанні, і це виражається майбутнім простим часом (*A woman will forgive the man, he will never forgive the destruction of his work*). Скупченість паралельних конструкцій сприяє концентрації мислення адресата на одній темі. Констативи, які складають цей авторський відступ, впливають на формування точки зору адресата, розширення його світогляду. Таким чином реалізується регулятивна стратегія включення авторського відступу в художній текст.

У виявлених нами в ході дослідження авторських відступах реалізуються різні стратегії адресанта (регулятивна, сугестивна, директивна, апелятивна) залежно від його інтенції:

вплинути на формування світогляду, закликати до здійснення якої-небудь дії або спільних дій, активізувати розумову діяльність адресата і так далі

Так, наприклад, в уривку з роману Е. Хемінгуея "По кому б"є дзвін" ми підкреслили текст авторського відступу, у якому автор прагне активізувати адресата до того, щоб він постарався сформулювати свої погляди на питання, яке розкривається в контексті:

«*I hated the shooting of the guard and it made me an emotion but that is passed now. How could the Ingles say that the shooting of a man is like the shooting of an animal? In all hunting I have had an elation and no feeling of wrong. But to shoot a man gives a feeling as though one had struck one's own brother when you are grown men. And to shoot him various times to kill him. Nay, do not think of that. That gave them too much emotion ...*" [7, с. 472].

Цей авторський відступ включається у текст основної оповіді розділовим сполучником *but*, що створює деяку логічну паузу в оповіді і примушує адресата замислитися про описувані події. Відступ не впливає на загальний хід розвитку сюжету, але пов'язаний з основним текстом тематично. У цьому філософському міркуванні адресант абстрактно говорить про те, що відчуває людина, яка тримає в руках зброю (*to shoot a man gives a feeling as though*). Генералізованість цього відступу створюють граматичні маркери: неозначений артикль з іменником в однині, дієслово-присудок у формі теперішнього простого часу. Сугестивна стратегія включення цього авторського відступу в текст полягає в емоційній дії на почуття адресата, тому адресант звертається до адресата, вживаючи займенник *you*, тим самим вказуючи на те, що авдресант дуже добре розбирається в почуттях і думках адресата.

Причиною включення відступу є завдання продемонструвати своє власне знання теми, здатність розуміти психологію людини в умовах військових дій: *But to shoot a man gives a feeling as though one had struck one's own brother when you are grown men*.

Зважаючи на високу міру суб'єктивності авторського відступу, інтенція автора полягає в передачі індивідуально-образної характеристики цього явища (*to shoot a man gives a feeling as though one had struck one's own brother*), де виявляється особисте, авторське ставлення до того, що відбувається. Інтенція автора полягає і в тому, щоб виразити свою позицію до подій, які відбуваються на війні. Адресант порівнює вбивство на війні зі вбивством рідного брата, і тим самим дає відчуття адресатові, що він, адресант, як він ставиться до війни.

Через свій задум, який розгадується на рівні визначення інтенції адресанта, адресат розуміє суть художнього твору, його ідейну, композиційно-структурну і мовну (стильову) єдність. Авторська інтенція, як імпліцитно-експліцитна категорія, закодована в тексті адресантом і декодована в ході певних розумових операцій адресатом, є особливістю змісту тексту.

У ході нашої роботи ми дійшли висновку, що в авторських відступах надзвичайно глибоко закладені певні інтенції, спрямовані на створення перлокутивного ефекту, який сприяє атмосфері комунікації діади автор-читач. Авторський відступ створює додаткову картину на ту тему, яка розкривається в основній оповіді. В авторському відступі відображається позиція автора відносно подій, що розвиваються, і це віддзеркалення охоплює ті поточні моменти, які повинні справити повне враження на точку зору адресата.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Болотнова Н. С. Коммуникативная стилистика текста: словарь-тезаурус / Н. С. Болотнова. – Томск : Изд-во ТГПУ, 2008. – 384 с.
2. Борисова И.Н. Категория, цели и аспекты текстового анализа / И.Н. Борисова // Жанры речи: сб. науч. ст. – Саратов. : Колледж, 1999. – С. 81–101.
3. Кубрякова Е. С. Человеческий фактор в языке. Язык и порождение речи / Е. С. Кубрякова. – М. : Наука, 1991. – 234с.
4. Одинцов В. В. Стилистика текста / В. В. Одинцов. – М. : Наука, 1980. – 263с.
5. Dijk T. A. van Macrostructures: an Interdisciplinary Study of Global Structures in Discourse, Interaction, and Cognition Text / T. A. van Dijk. – Hillsdale, N.Y. : Erlbaum, 1980. – 317p.
6. Gumperz J. J. Discourse Strategies / J. J. Gumperz. Cambridge : Cambridge University Press, 1982. – 225 p.
7. Hemingway E. For Whom the Bell Tolls / E. Hemingway. – Moscow : Progress Publishers, 1981. – 560 p.
8. Kipling R. The Light That Failed / R. Kipling. – Moscow : Progress Publishers, 1975. – 286 p.
9. Maugham W. S. The Razor's edge. / W. S. Maugham. – М. : "Менеджер", 2004. – 320 p.
10. Tannen, D. Talking voices: repetition, dialogue, and imagery in conversational discourse Текст. / D. Tannen. – Cambridge : Cambridge University Press. – 2nd edition, 2007. – 273 p.

REFERENCES

1. Bolotnova, N.S. (2008). Kommunikativnaya stilistika teksta: slovar-tezaurus. [Communicative stylistics of text: thesaurus]. Tomsk.
2. Borisova, I.N. (1999). Kategorija celi i aspekty tekstovogo analiza// Zhanry rechi. [Category of aim and aspects of text analysis // Speech genres]. Saratov.
3. Kubryakova, E. S. (1991). Chelovecheskiy faktor v yazyke. Yazyk i porozhdenie rechi. [Human factor in language. Language and speech production]. Moscow.
4. Odintsov, V. V. (1980). Stilistika teksta. [The stylistics of the text]. Moscow.
5. Dijk, T. A. van (1980). Macrostructures: an Interdisciplinary Study of Global Structures in Discourse, Interaction, and Cognition Text. Hillsdale, N.Y. : Erlbaum.
6. Gumperz, J. J. (1982). Discourse Strategies. Cambridge: Cambridge University Press.
7. Hemingway, E. (1981). For Whom the Bell Tolls. Moscow: Progress Publishers.
8. Kipling, R. (1975). The Light That Failed. Moscow: Progress Publishers.
9. Maugham, W. S. (2004). The Razor's edge. Moscow: Manager.
10. Tannen, D. (2007). Talking voices: repetition, dialogue, and imagery in conversational discourse. Cambridge: Cambridge University Press.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Ірина Архіпова – кандидат філологічних наук, доцент кафедри германської філології Горлівського інституту іноземних мов ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» (м. Бахмут).

Наукові інтереси: лінгвістика англомовного тексту, прагматика, когнітивістика.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Irina Arkhipova – Candidate of Philology, Associate Professor of German Philology Department, Horlivka Institute for Foreign Languages HSEE “Donbass State Pedagogical University” (Bakhmut).

Scientific interests: text linguistics, pragmatics, cognitive linguistics.

УДК 821.111

**ДЖАЗОВІ РИТМИ І ЗВУКИ ВІЙНИ У ЗБІРЦІ ОПОВІДАНЬ
Р. ДАЛА “ПЕРЕХОДЖУ НА ПРИЙОМ”**

Лідія БІЛОНОЖКО (Київ, Україна)

e-mail: bilonozhkolv@ukr.net

БІЛОНОЖКО Лідія. ДЖАЗОВІ РИТМИ І ЗВУКИ ВІЙНИ У ЗБІРЦІ ОПОВІДАНЬ Р.ДАЛА “ПЕРЕХОДЖУ НА ПРИЙОМ”

Стаття присвячена розгляду збірки оповідань англійського письменника Р. Дала. Акцентується зв'язок творів з джазовим мистецтвом. Зазначається, що звернення до творчого експерименту продиктовано наявністю кризи європейської цивілізації. Виявлено, що жанровий зміст блюзової композиції реалізується як засіб конструювання образу військового льотчика, ретайм слугує метафорою міжнаціонального діалогу та свободи.

Ключові слова: джаз, перекодування, інтермедіальність, ліричний герой, ідеологія

BILONOZHKO Lidia. JAZZ RHYTHMS AND SOUNDS OF WAR IN R. DAHL'S SHORT STORIES COLLECTION “OVER TO YOU”

The article deals with the collection of short stories by R. Dahl “Over to You”. It has been stated that this very collection hasn't been researched enough as most publications on Dahl's fiction have been mostly focused on Children's literature. The stories' plots and ideas are oriented to universal things showing more generalized than specific characters and events. Special attention has been paid to the plot structure of “African Story”, since it demonstrates the principle of syncopated rhythm, which is one of the most significant features of jazz music. Besides, the story allegorically summarizes the fascism ideology. In “Yesterday was beautiful” reference to O. Spengler's “Decline of the West” has been traced regarding author's interest to implication of jazz techniques in his artistic language. Mythological background has been analyzed and interpreted in this novel in it's relation to the author's views on modern European culture. In “A Piece of Cake” story the codes of blues, ring-shouts and ragtime have been identified as key Ironic and romantic features exposed at the end of the novel have been considered as introduction to the next “Madam Rosette” story. Footsteps sound mentioned by narrator as a part of characters' features has been regarded as key code of ragtime in several short stories of this collection. In “Madam Rosette” telling about pilots' day off and being out in Cairo the author skillfully creates an aesthetic picture showing transfer of music genre into the literary piece. It has been admitted that this picture comprises heterogeneous elements including the plot itself, the place, characters' appearance details, their conversations and behavior. The conclusion of ragtime's intercultural interaction actualizing has been made. “Death of an Old Old Men” story has been identified as the most significant in the aspect of jazz re-coding, showing two points of view through narration and implementing in turn the technique of choir and soloist interaction. The story told from the first person, full of feelings and emotions, introduces the main character point of view while the third person narration sounds like documentary evidence. In “Beware of the Dog” short story actualizing of ragtime code through visualizing black and white colors has been suggested.

Key words: jazz, re-coding, intermediality, lyrical hero, ideology.

Відомий в усьому світі англійський письменник Р. Дал здобув свою популярність передусім як автор дитячої літератури. Передусім найбільшої слави принесли автору його твори “Чарлі шоколадна фабрика”, “Джеймс і гігантський персик”, “Фантастичний містер Лис”, “Відьми”, “Матильда”. Власне саме цим творам присвячена найбільша кількість публікацій в українських філологічних студіях.